

Sjökapten Johan Niklas Björklund (1814-1897)

Oljemåning föreställande sjökaptten Johan Niklas Björklund. Okänd konstnär.

Visitkort

Johan Niklas Björklund

Johan Niklas Björklund på äldre dagar

Johan Niklas Björklund föddes 1814 i Eksta socken på Gotland.

Hans dopnamn var Jonas Niclas och Lund i efternamn. Familjen var inhyses på gården Bopparfve Grund, Eksta socken. Fadern var "sysslokarl" Jonas Lund (1789-1841) född i Löjstad, Gotland och modern var skolmästardotter Catharina Helena Botelsdotter Hultberg (1793-1871) född i Spröge socken, Gotland. Fadern dog av vattusot på Visby Kurhus och modern dog av ålderdom. Hon blev funnen medvetslös under en tall i skogen där hon hade bott en tid, enligt kyrkoboken.

Johan Niklas Björklunds farfar hette Jonas Appelgren Tunna (1761-1808) och var kronobåtsman. Johan Niklas hade fem syskon, två systrar och tre bröder. Två av bröderna gick också till sjöss.

Johan Niklas ändrade sitt efternamn när han skrev in sig vid Visby Sjömanshus år 1831. Han var då 17 år. Istället för Lund kallade han sig nu Bökelund/Böklund. Han bytte senare Jonas till Johan och Böklund till Björklund.

Han mönstrade på första gången 1832, som kock på galeasen **Johanna**, en tvåmastad skuta som ägdes av Grosshandelshuset J. Wallis Compani.

1833 mönstrade han på som jungman vid Stockholms sjömanshus på galeasen **Albertina** och hans yngre broder Botel Lund var då med, som kock. Man seglade mellan Stockholm och Amsterdam.

Brodern Botel Lund arbetade också på olika fartyg, som jungman och kock, men rymde 1838 i London. Okänt var han sedan tog vägen.

År 1835 mönstrade Johan Niklas på skonerten **Carl Johan**. Han står då som matros. Man gick till Antwerpen i Belgien och var ute i ett halvår.

De kommande åren arbetade han på briggarna **Thetis och Christopher**, skeppet **Oscar**, skonerten **Mathilda**, briggarna **Pylad, Norden och Svea** och avancerade till konstapel och sedan till styrman. Man seglade till Lissabon, Brasilien, Marseille, Sicilien bland annat.

År 1844 gifte sig Johan Niklas med **Johanna Lindblad** (1818-1907) född i Härad socken, Södermanland. Hon hade tidigt flyttat till Stockholm.

Johanna Lindblad

Johanna (Lindblad) Björklund på äldre dagar

Troligtvis utbildade sig Johan Niklas till sjökapten "andra klassen" på Navigationsskolan som vid denna tid låg nära Mosebacke Torg.

Den 17/4 1851 fick Johan Niklas sitt burbrev som sjökapten och några dagar senare, den 23/4 1851 avseglade han, för första gången som kaptan, med **briggen Henrika** till Lissabon. En månad senare, under hans bortavaro, föddes hans och Johannas första barn, en dotter som döptes efter hans första skepp, Johanna Rosina Henrika. Hon kallades Rosa. (Undertecknads mormors mor) Man verkar ha varit ute i drygt ett år och återkom i juni 1852, då via Åhus.

På hösten samma år var man iväg igen, då via Haparanda till Lissabon och återkom på nyåret 1852. På denna resa fanns Johan Niklas yngre bror med, jungman Michael Lund, född 1834 i Eksta socken på Gotland. Man kan tänka sig att Johan Niklas kände ett extra stort ansvar för sin yngre bror, som var 17 år och oerfaren av det hårda livet på sjön. Tyvärr skulle det sluta tragiskt för Michael på nästa resa, följande år.

Briggen Henrika

Ägare: Bergman Olsons Rederi

*Briggen Henrika, målad av Per Wilhelm Cedergren, olja på duk, 30x44
Källa: sidan Mutualart.com*

Johan Niklas Björklunds Burbrev

I april 1853 gav sig Johan Niklas iväg igen med briggen Henrika. Även denna gång fanns hans yngre bror Michael Lund med bland besättningen. På vägen över Nordsjön på väg hem, inträffade så en tragisk olycka.

I anteckningarna från Stockholms sjömanshus står det om Michael Lund: *"Drunknat genom olyckshändelse natten till den 13 juli ¼ 12 under segling i Nordsjön intygat av besättningen afmönstringsdagen"*.

Michael blev bara 18 år.

(Stockholms sjömanshus (A, AB) DiA:107 (1853) Bild 310 / sid 15)

Man kan bara föreställa sig hur detta kändes för Johan Niklas och hur det sedan var att komma hem två veckor senare och berätta om olyckan och dödsfallet för sin mor, änkan Catharina Helena Hultberg på Gotland.

Vad man kan se i arkiven så seglade Johan Niklas bara en gång till med Henrika. Det var 1853-1854 till Italien och Medelhavet.

Briggen Henrika seglades sedan vidare med andra befälhavare tills hon förliste i en svår storm utanför västkusten år 1871 och klövs i två delar. Detta finns att läsa om i gamla dagstidningar.

Nästa fartyg som Johan Niklas blev befälhavare över, var den alldeles nybyggda briggen **Paul**. Detta fartyg kom han att segla under hela 18 år, från 1854 till 1872.

Briggen Paul

Ägare: Bergman Olsons Rederi

Briggen Paul från Häfverö

Troligtvis finns tavlan och tillhörande skeppshandlingar på Sjöhistoriska Museet i Stockholm

<https://digitaltmuseum.se/011024833777/brigg>

Man ser i Stockholms Sjömanshus böcker att Johan Niklas for ut på många årslånga resor med briggen Paul, minst 18 gånger under de 18 år han var dess befälhavare. Färden gick oftast mellan olika hamnar i Norrland, ner till Medelhavet över England och vid ett tillfälle till Beirut.

Under dessa år födde hans hustru Johanna ytterligare två döttrar. Den tredje dottern döptes även hon efter hans skepp: Paulina. Johan Niklas verkar inte ha varit hemma vid någon av dessa födslar.

Johanna Rosina Henrika f.1851

Selma Maria f.1853

Anna Sofia Paulina f.1858

Ytterligare en tragedi kom att drabba familjen. I mars 1866 dog den då bara 8-åriga Anna Sophia Paulina i "strypsjuka", alltså difteri med krupp. Hon ska ha varit läskunnig mycket tidigt och när hon dog ska hon ha läst Bibeln fem gånger sägs det i vår släkt. Att läsa Bibeln ska ha varit hennes stora intresse och nästan det enda hon gjorde.

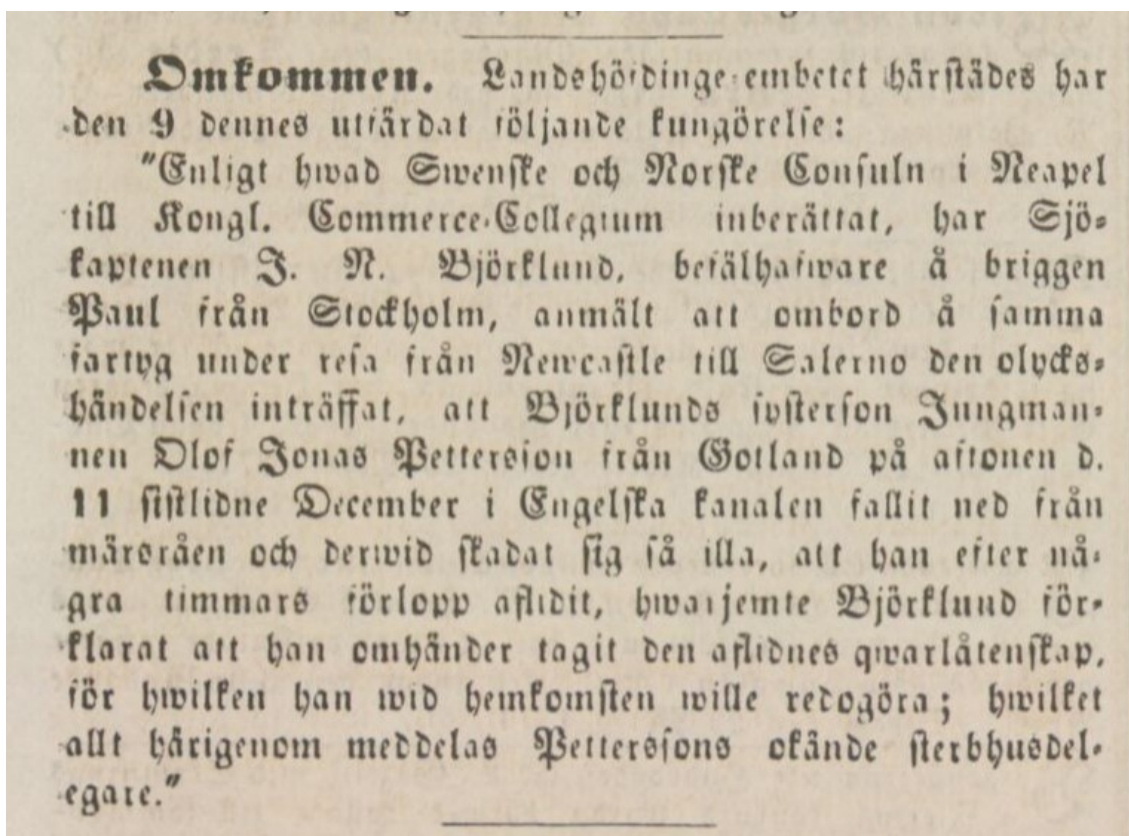
Johan Niklas var inte heller hemma vid detta tillfälle utan mönstrade av och kom hem en månad senare.

Att vara hustru till män som arbetade ute till sjöss måste ha varit krävande och mycket ensamt. Man måste klara av allting hemma, födslar, död, försörjning, barn och allt annat samtidigt som man inte visste om mannen överlevde och kom hem igen.

År 1870 var det dags för nästa tragedi. Johan Niklas hade nu med sig på sin resa, sin systerson, jungman Olof Jonas Pettersson född 1852 på Gotland. Han var alltså 18 år. Man seglade över Gävle och England mot Italien. I källorna står:

"På resa från Newcastle till Palermo föll han, sjätte dagen efter avseglingen från Newcastle, på höjden av Falmouth i Engelska Kanalen söndagsnatten den 11 december 1870, ned från förmersen ned på däck och skadade sig så svårt att han efter 2 1/2 timme avled kl 12 på natten. Den 12 dec begravs han i havets vida graf. Enligt underrättelse från befälhavaren å fartyget (Björklund) af den 16 jan 1871."

Detta var alltså en systerson till Johan Niklas Björklund. Jag antar att man fick skicka ett meddelande hem till systemen för att sedan segla vidare mot Italien. Inte förrän i juli 1871 kom man hem till Stockholm igen. Systemen och hennes familj emigrerade till Amerika påföljande sommar.

"Omkommen. Landshövdinge embetet härstädes har den 9 dennes utfärdat följande kungörelse: 'Enligt hvad Swenske och Norske Consuln i Neapel till Kongl. Commerce Collegium inberättat, har Sjökaptenen J. N. Björklund, befälhavare å briggen Paul från Stockholm, anmält att ombord å samma fartyg under resa från Newcastle till Salerno den olyckshändelsen inträffat, att Björklunds systerson Jungmannen Olof Jonas Pettersson från Gotland på aftonen d. 11 sistlidne December i Engelska kanalen fallit ned från märsråen och derved skadat sig så illa, att han efter några timmars förlopp aflidit, hvarjemte Björklund förklarar att han omhänder tagit den aflidnes qvarlåtenskap, för hwilken han wid hemkomsten wille redogöra; hwilket allt härigenom meddelas Petterssons okände sterbusdelägare.'"

ur Wisbyposten 1871-03-24

Efter Briggen Paul arbetade Johan Niklas på andra skepp de sista åren. Det var 1874 skonerten **Ulrika**, 1875 briggen **Johan** och 1877 till 1879 skeppet **Tripolia**. År 1879 verkar han ha stannat i land för gott. Han var då 65 år.

Johan Niklas Björklund med familj bodde på många olika adresser i Stockholm.

Till en början i Maria Magdalena församling på olika adresser bl. a. på Hornsgatan 14 och Bellmansgatan 7. Från år 1883, när döttrarna var utflugna, bodde han och Johanna i Katarina församling på Stora Glasbruksgatan 6, 3:e vån, vid Slussen. Här kom efter några år även dottern Rosina (Rosa) att bo med make och barn. (det barnet var min mormor)

Enligt min mormor bodde man precis under Katarinahissen. Nedan ingång till nr 6 där de bodde. Kanske stod Johan Niklas här, mot slutet av sitt liv, vid fönstren högt upp i huset och såg ut över Stadsgårdskajen när skeppen kom och gick och tänkte på sitt långa yrkesliv till sjöss.

Han lär ha sagt att han hittade rätt farled ute på haven genom att följa en vit skepnad i form av en kvinna. Det var på denna adressen som Johan Niklas Björklund avled år 1897, 83 år gammal.

Bilderna ovan:

*Stora Glasbruksgatan 6
Fotograf Larssons Ateljé 1902
Stockholms Stadsmuseum fotonr. C45*

*Ormen 6, portal
Fotograf Larssons Ateljé 15 april 1908
Stockholms Stadsmuseum fotonr. C762*

DÖDE.

Att

f. d. Sjökaptenen

Johan Niklas Björklund

stilla och fridfullt afled

Lördagen den 21 Aug. 1897 kl. 6.30 e. m.,
i en ålder af 83 år och 6 månader,
sörjd af mig, barn, barnbarn, slägt
och vänner,

varder endast på detta sätt tillkännagifvet.

Johanna Björklund,
f. Lindblad.

J. N. Björklund †. En af ångoåtsflottans allra äldsta befälhafvare, f. d. sjökaptenen *Johan Niklas Björklund*, afled härstädes i lördags, 83¹/₂ år gammal.

Kapten Björklund var född 1814 och hade under den långa följd af år, som han utöfvade sjömansyrket, farit vida omkring både såsom befäl och underbefäl å olika af vår handelsflottas fartyg.

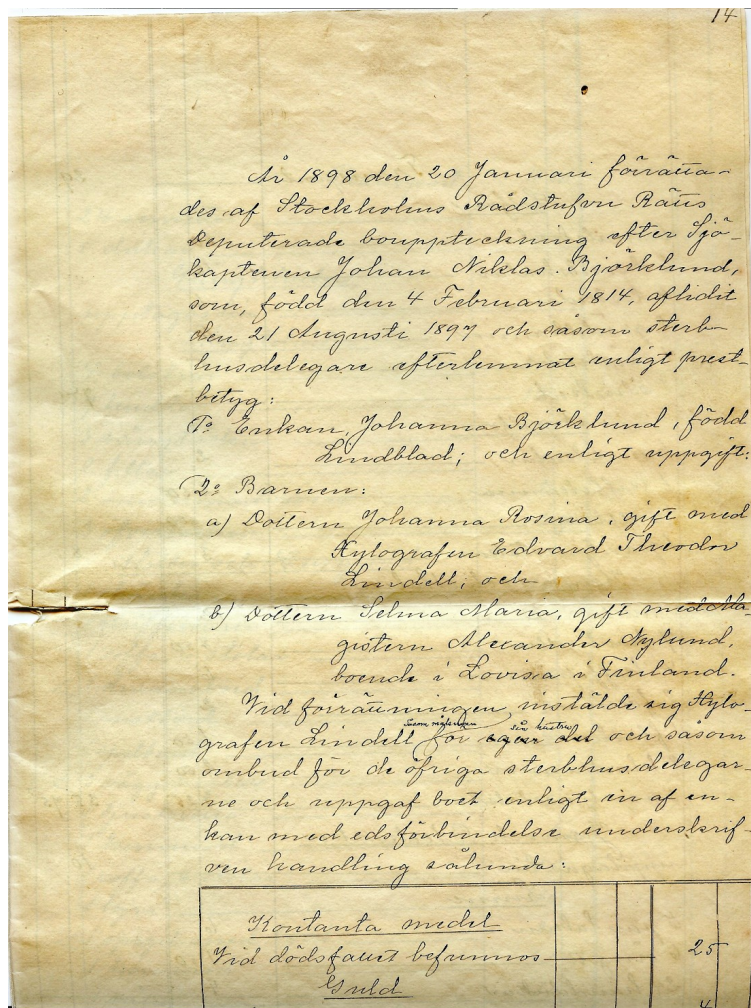
Den gamle och pligtrogne mannen sörjes af maka, född Lundblad, barn och barnbarn samt många vänner.

† 1897 2/8

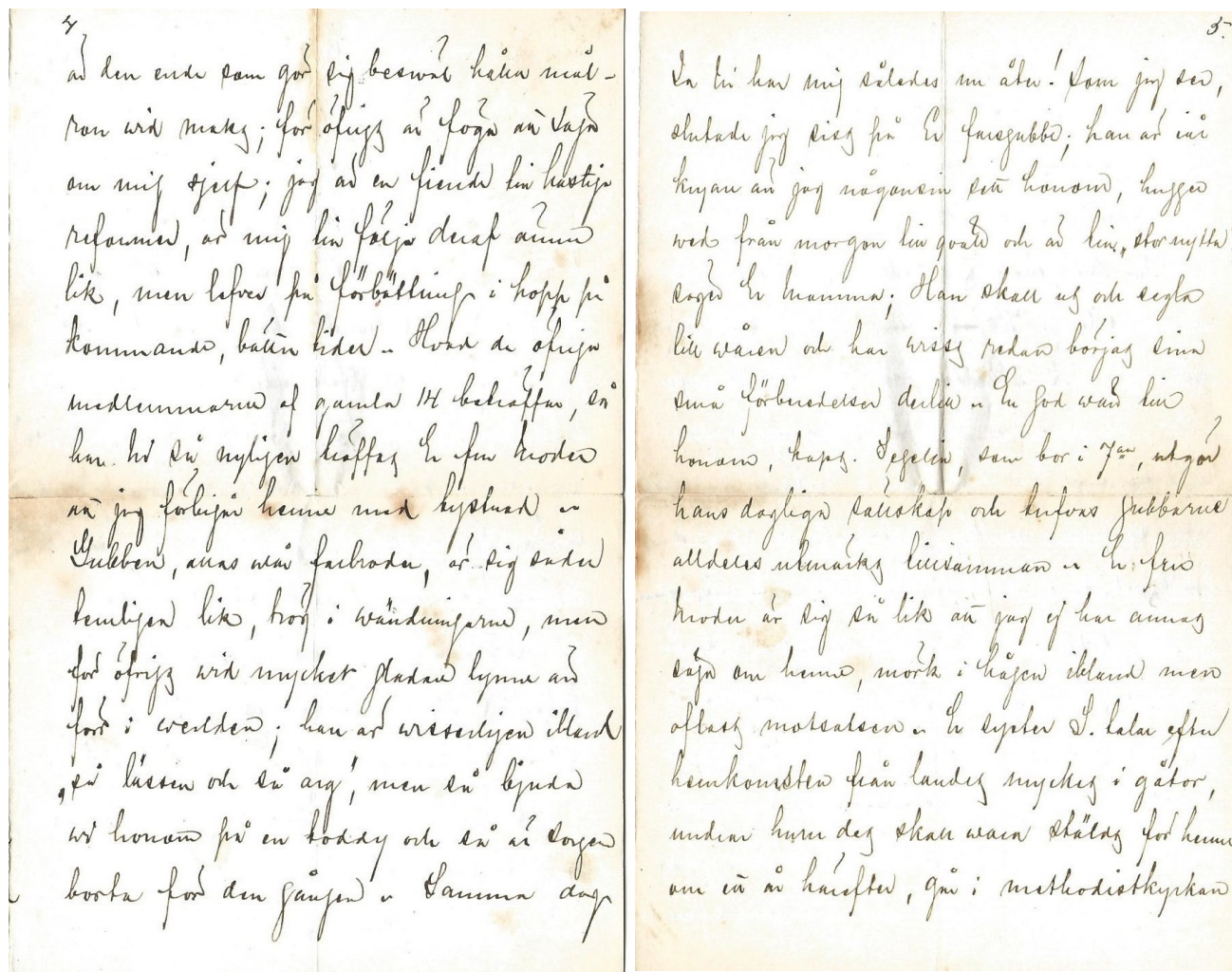
Hans änka Johanna bodde kvar i huset på Stora Glasbruksgatan 6 till år 1904 då hon flyttade till Borgerskapets Änkehus där hon dog 1908.

Första sidan på bouppteckningen 1898-01-20 efter Johan Niklas Björklund

I detta brev, skrivet 7 mars 1877, finns en kortare beskrivning av Johan Niklas Björklund, där man kan ana sig till något om hans person. Brevet är skrivet av en vän och granne till familjen Björklund, Anton Ahlbom och adressaten är Björklunds vuxna dotter Rosina Henrika (min mormors mor kallad Rosa) som då tillfälligtvis bodde i Luleå.

"Gubben, allas vår farbroder, är sig sådär tämligen lik, trög i vändningarna men för öfrigt vid mycket gladare lynne än förr i världen, han är visserligen ibland 'så ledsen och så arg' men då bjuda vi honom på en toddy och så är sorgen borta för den gången."

"Som jag ser slutade jag sist på Er farsgubbe, han är i år kryare än jag någonsin sett honom, hugger ved från morgon till kväll och är till stor nytta säger er mamma, han skall ut och segla till våren och har visst redan börjat sina små förberedelser därtill. En god vän till honom, kaptan Segelin, som bor i 7an, utgör hans dagliga sällskap och trivas gubbarna alldeles utmärkt tillsammans."

Vill man få en ännu klarare bild av Johan Niklas Björklund så får man tänka sig att han säkert talade på gammal gotländsk dialekt.

Källor: Kyrkböckerna och sjömanshusens böcker på Arkiv Digital.

Privat information via släkten.

Anna Stigsjö Linder 2023-01-11
(Barnbarns barnbarn till Johan Niklas Björklund)